

**Lokaltredning för Mittuniversitetet -
Utredning om lokalförsörjning och
verksamhetskonsekvenser**

Utredare: Professor Gunnar Svedberg

24 oktober 2012

Förord

Mittuniversitetet måste under de närmaste åren spara ca 50 miljoner kronor. De två fakulteterna ska stå för 2/3 av besparingarna och den gemensamma förvaltningen och biblioteket för 1/3. Därför har universitetsstyrelsen beslutat om en grundlig översyn av lokalkostnaderna för att uppnå bättre lokalutnyttjande och minska kostnaderna. Målet är besparingar på fem miljoner kronor fram till 2015, vilket krävs för att nå målsättningen att lokalkostnaderna inte ska överskrida 12 procent av den totala omslutningen.

Universitetsstyrelsen uppdrog till rektor att genomföra en utredning för att såväl analysera lokalsituationen som för att redovisa tänkbara långsiktiga möjligheter avseende universitetets lokalisering och fördelning av verksamheter mellan olika orter. Rektor tillsatte den 26 juni undertecknad som utredare med biträde av Jonas Harvard som utredningssekreterare.

I utredningsdirektiven anges ett antal scenarier som ska utredas. Den framtida situationen för universitetets verksamhet i Härnösand ska belysas särskilt. I denna rapport redovisas direktiven och hur utredningen genomförts. En kortfattad redovisning finns av Mittuniversitetets kärnverksamheter inklusive biblioteken och stödverksamheter. Lokalsituation beskrivs särskilt.

Rapportens huvudinnehåll utgörs av en redogörelse för framtida förutsättningar för universitetets verksamheter främst i Härnösand och därefter en genomgång av fyra olika scenarier. Ett huvudsyfte har varit att ge universitetsstyrelse och rektor underlag för beslut om hur nödvändiga besparingar ska kunna åstadkommas med hänsyn till verksamhetens krav och universitetets mål avseende forskning och utbildning.

Avslutningsvis vill jag framföra ett tack till Mittuniversitetet för förtroendet att få genomföra denna utredning. Jag har uppskattat den öppenhet som visats från universitetets ledning och från de personer som intervjuats.

Stockholm den 24 oktober 2012

Gunnar Svedberg

Sammanfattning

I denna rapport redovisas en utredning av möjligheter för Mittuniversitetet att göra nödvändiga kostnadsbesparingar genom att förändra lokalsituationen huvudsakligen vid campusorterna Härnösand och Sundsvall. Utredningen begärdes av universitetets styrelse och tillsattes av rektor, som fastställde utredningens direktiv i enlighet med styrelsens beslut. Extern utredare har varit Gunnar Svedberg, som tidigare varit rektor vid dåvarande Mitthögskolan.

Fyra olika scenarier har undersökts av vilka scenariot "Fortsätta som nu" lades åt sidan i tidigt skede eftersom det inte bedöms kunna uppfylla de krav som finns avseende bland annat ekonomi och kvalitet i verksamheterna.

Ett scenario innebärande flytt av universitetsgemensamma verksamheter och/eller campusförlagd utbildning från annat campus till Härnösand bedöms inte heller vara aktuellt. I det senare fallet skulle kvaliteten påverkas negativt och i det förra bedöms inte tillräckliga kvalitetsvinster uppnås för att motivera en flytt.

Två scenarier bör utredas vidare. Det ena avser flytt av i princip all verksamhet från Härnösand till Sundsvall. Det andra bygger på en stärkt organisation för lärarutbildning kvar i Härnösand. Konsekvenserna för kärnverksamheter och stödverksamheter av de två scenarierna redovisas. Uppskattningar har även gjorts av ekonomiska konsekvenser.

I dagsläget finns flera osäkerheter som gör det svårt att baserat på här framtaget underlag förespråka ett av scenarierna framför det andra. De väsentligaste osäkerheterna rör universitetets framtida organisation av kärnverksamheterna och otillräcklig information om framtida hyresvillkor vid en flytt till Sundsvall.

1 Bakgrund

1.1 Mittuniversitetets ekonomiska situation och universitetsstyrelsens mål

Mittuniversitetet bygger sin verksamhet huvudsakligen på statliga anslag för grundutbildning och forskning. Som en direkt följd av regeringsbeslut om sänkta anslag för grundutbildning minskar Mittuniversitetets resurser med totalt ca 50 Mkr mellan 2013 och 2015. För att anpassa kostnadsramen till dessa förutsättningar ska de två fakulteterna göra besparingar på totalt 33 Mkr fram till 2015. Den gemensamma förvaltningen och biblioteket ska svara för besparingar på totalt 16 Mkr. Med anledning av detta sparbetning beslutade universitetsstyrelsen vid sitt sammanträde den 21 maj 2012 om en grundlig översyn av kostnaderna för universitetets lokaler för att uppnå ett bättre lokalutnyttjande och lägre kostnader. Målet sattes till besparingar på fem miljoner kronor fram till 2015, vilket motsvarar den kostnadsminskning som krävs för att nå universitetets målsättning om att lokalkostnaderna inte ska överskrida 12 procent den totala omslutningen. Styrelsen beslutade därför (DNR MIUN 2012-1080)

Att uppdra till rektor att genomföra ett utredningsarbete för att fördjupa analysen avseende universitetets lokalförsörjning i syfte att nå styrelsens mål avseende lokalkostnader. Utredningen ska även redovisa olika tänkbara långsiktiga möjligheter avseende universitetets lokalisering och fördelning av verksamheter mellan campusorterna med utgångspunkt i verksamhetens krav och universitetets mål avseende forskning och utbildning.

1.2 Utredningens direktiv

Rektor tillsatte den 26 juni (DNR MIUN 2012-1080) i enlighet med styrelsens beslut en utredning av Mittuniversitetets lokalförsörjning och utsåg professor Gunnar Svedberg, tidigare rektor för dåvarande Mitthögskolan respektive Göteborgs universitet samt tidigare VD för Innventia till utredare. Jonas Harvard förordnades som utredningssekreterare. Till uppdraget knöts utredningsresurser inom lärosätet samt fogades detaljerade direktiv.

Direktiven framhåller två vägar för att minska lokalkostnaderna. Den första rör förändringar i lokalbeståndet som är möjliga att genomföra utan att några särskilda kvalitetspåverkande konsekvenser för kärnverksamheten uppstår. Detta kan innefatta uppsägning av tomma lokaler, omförhandling av hyror och liknande åtgärder. Den andra vägen rör förändringar som kräver vissa eller avsevärda verksamhetsförändringar för att kunna genomföras. Detta slags förändringar kräver en noggrann sammanvägning av verksamhetsmässiga, ekonomiska och kvalitetsmässiga konsekvenser, inte minst för studenternas utbildningsmiljö, samt en bedömning av situationen för kompetensförsörjning och andra risker i olika alternativ. I direktiven till utredningen ges uppdraget att särskilt beakta dessa perspektiv i fyra tänkbara scenarier:

1. *Fortsätta som nu.* Detta scenario förutsätter att verksamheten fortsätter med

nuvarande fördelning av verksamhet, personal och studenter mellan campusorterna.

2. *Stärkt verksamhet i Härnösand.* Detta scenario syftar till att dra fördel av de lägre lokalhyrorna i Härnösand genom att antingen flytta lärosättesgemensamma verksamheter inom förvaltningen eller campusförlagda utbildningar till Härnösand.

3. *Koncentration av antalet campusorter.* Detta scenario antar att verksamheten i Östersund inte omprövas men adresserar frågan om "tre-campus-lösningen är den långsiktigt bästa för lärosätets utveckling" genom att utreda framförallt möjligheter att flytta verksamhet från Härnösand till Sundsvall. Detta alternativ kan enligt direktiven inkludera att viss verksamhet av kvalitetsskäl bibehålls vid campus Härnösand.

4. Andra alternativ som framkommer under utredningsarbetets gång.

1.3 Utredarens ytterligare utgångspunkter

Utöver ovan givna förutsättningar, har utredaren föreslagit ytterligare preciserade utgångspunkter, vilka har diskuterats vid rektors ledningsgrupp vid möte den 17 september och redovisats vid universitetsstyrelsen vid möte den 28 september 2012. Dessa utgångspunkter är följande:

- Mittuniversitetet ska på 5-10 års sikt bedriva utbildning, forskning och samverkan av högsta möjliga kvalitet med hänsyn till av staten givna förutsättningar.
- Förslag till åtgärder ska stå i samklang med Mittuniversitetets utbildningsstrategi, som särskilt lyfter fram e-lärande och arbetslivsanknytning. Andelen distansutbildning ska därmed vara fortsatt hög.
- Utredningsarbetet bör beakta Mittuniversitetets samverkanspartners på 5-10 års sikt.
- Åtgärder motiverade främst med kortsiktiga ekonomiska fördelar bör prioriteras lågt
- Då lärarutbildning utgör en betydande andel av verksamhet vid Campus Härösand, bör diskussioner om olika alternativ utgå från att lärarutbildning med inriktningar mot lägre stadier kräver mindre av ämnesinriktad forskning (förutom i pedagogik) än inriktningar mot högre stadier.

1.4 Utredningens genomförande

Under augusti och september 2012 erhöll utredaren underlag i form av uppgifter om en rad för utredningen relevanta sakförhållanden såsom lokalbestånd, hyror, avtal, debiteringsmodeller, uppgifter om studenter, kurser, personal m.m. för de olika campusorterna. Särskild uppmärksamhet har ägnats genomgångar av faktaunderlag och sammanställningar har kontinuerligt underställts berörda verksamheter för faktakontroll.

En serie intervjuer genomfördes under augusti och september med prefekterna för samtliga av lärosätets institutioner, dekanerna för de två fakulteterna samt representanter för biblioteket, ekonomiavdelningen, IT-avdelningen, fastighetsservice, personalavdelningen och studentkårerna. En av rektor utsedd referensgrupp bestående av Gunilla Genberg, BIB, Tomas Berglund, HUM, Conny Björkman, UTV, Kaarlo Niskanen, NVD, Mattias O'Nils, ITM, Jim Andersson, Studentkåren Härnösand samt Malin Styrman, STU har vid två tillfällen givits möjligheter att lämna synpunkter på utredningsarbetet, den 20 september och den 18 oktober 2012. Utredaren har underhand avrapporterat utredningsarbetet till Rektors ledningsgrupp den 3 september, 17 september och den 15 oktober samt till Mittuniversitetets styrelse den 28 september.

2 Mittuniversitets kärnverksamheter inkl. biblioteken

2.1 Allmänt om Mittuniversitetets kärnverksamheter inkl. biblioteken

Mittuniversitetet, eller rättare sagt dess föregångare Mitthögskolan, bildades år 1993 genom en sammanslagning av dåvarande Högskolan i Sundsvall/Härnösand och Högskolan i Östersund. Högskoledelen i Sundsvall hade en tekniskt- naturvetenskaplig tyngdpunkt medan lärarutbildningen hade en dominerande ställning i Härnösand. I Östersund låg tyngdpunkten på samhällsvetenskaplig verksamhet. Under hösten 1992 begärde de båda högskolornas styrelser hos regeringen att få bilda en ny högskola den 1 juli 1993. Den fick namnet Mitthögskolan. Under 1995 integrerades de två vårdhögskolorna i de berörda länen som institutioner i högskolan. Regeringen beslöt den 31 januari 2003 att Mitthögskolan skulle bli universitet den 1 januari 2005. Namnet ändrades då till Mittuniversitetet

Mitthögskolan förklarade sig redan från begynnelsen vara en nätverkshögskola med tre jämbördiga noder, Härnösand, Sundsvall och Östersund varav ingen utgjorde huvudort. Senare kom noderna att kallas campus, ett vedertaget begrepp inom högskolevärlden nationellt och internationellt. Verksamhet i mindre skala har också tidvis bedrivits på andra orter i regionen, exempelvis Örnsköldsvik, Bispgården och Sollefteå. I Örnsköldsvik bedrevs verksamhet, som inledningsvis leddes från Härnösand. Med tiden blev det en egen institution och Örnsköldsvik betecknades under ett antal år som en fjärde campusort. Delar av utbildningsverksamheten i Örnsköldsvik har avvecklats under 2012 i samband med anpassningen till regeringens sänkta takbelopp. Idag finns en mindre enhet (Digital Printing Center, DPC) kvar inom institutionen för informationsteknologi och medier (ITM).

Av Tabell I framgår hur antalet anställda i augusti 2012 är fördelat mellan campusorterna med två fakulteter (Fakulteten för Naturvetenskap, teknik och medier, NMT resp. Fakulteten för Humanvetenskap, HUV), åtta institutioner, tre biblioteksenheter (inkl. Lärande & Resurscentrum, LRC) samt den centrala förvaltningens olika avdelningar.

Mittuniversitetet hade läsåret 2011/12 totalt drygt 16 000 studenter, en planerad minskning

med ca 4000 från läsåret innan. Dessa var fördelade på omkring 50 program och 600 kurser. Söktrycket till lärosätets utbildningar är bland de högre i landet. Volymmässigt dominerar programutbildningar inom välfärdsyrken som sjuksköterskor, socionomer, psykologer och lärare. Mittuniversitetets totala intäkterna för utbildning var 2011 ca 558 Mkr varav ca 515 Mkr utgjordes av statsanslag.

Av Mittuniversitetets utbildningar ges en stor andel på distans. År 2011 gavs totalt 26 program på distans, varav tio omfattar tre år eller mer. De största är lärarutbildning och förskolläraryrket. Sammantaget utgjorde distansutbildning 49 procent av Mittuniversitetets utbildningsvolym 2011. Andelen distansstudenter skiljer sig kraftigt mellan campusorterna. Campus Härnösand hade 2011 hela 90 procent distansutbildning, Sundsvall och Östersund 35 respektive 39 procent. Campus Härnösand hade 2011 ca 200 helårsstudenter i campusförlagd utbildning. Till detta kommer distansstudenter som besöker campus under så kallade inneveckor. Av de studenter som läsåret 2010/2011 läste vid Mittuniversitetet var ca 20 procent inskrivna vid Campus Härnösand, men merparten var alltså distansstudenter. (MIUN ÅR 2011)

Rekryteringen av studenter är i huvudsak nationell. Av lärosätets så kallade nybörjare, det vill säga de studenter vid lärosätet som läser för första gången vid högskola eller universitet, kom endast 15 procent från Jämtland eller Västernorrland. Merparten kom från Stockholm, Västra Götaland, Gävleborg och Skåne. Till viss del sammanhänger detta med den relativt stora andelen distansutbildning. Av förstahandssökande till campuskurser var 2012 omkring 30 procent från Jämtland eller Västernorrland.

Mittuniversitetets forskning utgörs dels av ämnesforskning och dels av tvärvetenskapliga profilområden. Mittuniversitetets totala forskningsfinansiering uppgick 2011 till ca 350 Mkr, varav ca 190 Mkr utgjorde statsanslag. Ämnesforskningen bedrivs framförallt inom de 21 ämnen som har forskarutbildningsrättighet och examinerar doktorer, från ämnen inom Fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier, som kemiteknik och fysik, till ämnen inom Fakulteten för humanvetenskap, som hälsovetenskap och statsvetenskap. I Härnösand bedrivs forskarutbildning inom ämnena engelska, historia och pedagogik.

Mittuniversitetet har tre campusbibliotek, ett vardera i Härnösand, Sundsvall och Östersund, som tillhandahåller bibliotekstjänster till personal och studenter på respektive ort. Verksamheten är anpassad till vardera campusorts inriktning. Utöver att sörja för tillgång till fysiskt och digitalt material för studier och forskning, erbjuder man också andra tjänster, som exempelvis utbildning i informationssökning för omkring 3000 deltagare per år.

Bibliotekets stora kostnader är personalkostnader ca 22 Mkr, lokalkostnader ca 15 Mkr och databaskostnader ca 5 Mkr.

2.2 Kärnverksamheter inkl. biblioteksverksamhet vid Campus Härnösand

Högre utbildningsverksamhet har funnits i Härnösand sedan 1842, när en navigationskola för styrmän och sjökaptenar inrättades och beslut fattades om ett folkskoleseminarium. Forskning och högre utbildning bedrivs idag av Mittuniversitetet vid Institutionerna för utbildningsvetenskap (UTV) och humaniora (HUM), som är lokaliserade till Campus Härnösand. Därutöver bedrivs arkiv- och dataverksamhet inom ramen för Institutionen för informationsteknologi och medier (ITM) samt naturvetenskaplig utbildning och forskning med inriktning främst mot matematikdidaktik och energiteknik inom Institutionen för tillämpad naturvetenskap och design (NVD). ITM och NVD har sina huvudsakliga verksamheter i Sundsvall.

Som stöd för verksamheten vid Campus Härnösand finns en filial av universitetsbiblioteket, som drivs i samverkan med Härnösands kommunbibliotek och Västernorrlands länsbibliotek under namnet Sambiblioteket.

Delar av Mittuniversitetets stödverksamheter inom en av fakulteterna (HUV) och den centrala förvaltningen finns också vid Campus Härnösand. I tabell II finns en sammanfattning av data angående de olika verksamheterna.

Kommunerna i Jämtlands län, Västernorrland och Hälsingland har tillsammans med lärarutbildningsnämnden vid Mittuniversitetet och Specialpedagogiska skolmyndigheten ett regionalt utvecklingsnätverk, RUN. Ett kansli med tre personer finns i anslutning till Mittuniversitetet vid Campus Härnösand.

Utbildningsverksamheten vid UTV bedrivs huvudsakligen inom olika typer av lärarutbildningsprogram. Man har i dagsläget lärarutbildning inom sex olika utbildningsprogram med inriktning mot förskollärare, fritidshem, förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3, grundskolans årskurs 4–6, grundskolans årskurs 7–9 samt gymnasieskolan. Den dominerande delen av dessa utbildningar (ca 82 procent) genomförs som distansutbildning med regelbundna samlingsveckor på campus. Endast ca 12 procent av UTVs utbildning bedrivs som traditionell campusbaserad utbildning och ca 5 procent utgörs av helt IT-baserad distansutbildning utan campusträffar. Samtliga studenter antagna vår/höst 2012 läser på distans.

Lärarutbildningen har nyligen reformerats och under de närmaste åren kommer därför två olika lärarutbildningar att bedrivas parallellt, dels den modell för lärarutbildning som introducerades hösten 2001 och fasas ut 2015, dels den nya lärarutbildningen som startade hösten 2011.

Lärarutbildningen på distans vid Mittuniversitetet består av samma program och kurser som den reguljära lärarutbildningen och skiljer sig inte från den annat än vad avser uppläggningsen. Studierna bedrivs på helfart och distansstudenterna finns på Campus Härnösand 4–5 veckor/termin, måndag till och med fredag. Campusveckorna ligger jämt

fördelade över terminen med hänsyn tagen till terminens olika kurser och uppläggning av dessa. Fördelningen av de olika kursernas samlingsveckor på campus sker i samarbete mellan institutionerna. Under campusveckorna i Härnösand startar de olika kurserna med föreläsningar, seminarier med mera. Studenterna ges möjlighet att samlas i studiegrupper för grupparbeten/diskussioner. Under dessa veckor sker även examination på de olika kurserna.

Utbildningen bedrivs med hjälp av ett konferenssystem, vilket kräver att den studerande måste ha tillgång till dator med internetuppkoppling. Veckorna/dagarna mellan campusträffarna räknas som självstudietid, vilket innebär att studenterna, självständigt eller i grupp, arbetar med olika uppgifter som skickas in eller redovisas i den lärplattform som används under utbildningen. Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) sker på hemorten och administreras av Mittuniversitetets VFU-administration.

UTV driver också sedan 2007 det Beteendevetenskapliga programmet som distans- och som campusutbildning med inriktning mot humanvetenskap och datavetenskap. Programmet har 2012 totalt ca 200 studenter.

Vid UTV bedrivs forskning med huvudsaklig inriktning mot skolan. Forskarutbildningsämnet är pedagogik, medan forskarutbildningen inom ämnesdidaktik är under avveckling. Utöver forskning inom generella pedagogiska forskningsfält, som socialisering och bildning, har forskningen i Härnösand särskild fokusering mot *skolutveckling och ledarskap*. Där behandlas frågor kopplade till läraren som ledare, *e-lärande*, med särskild kompetens inom högre utbildning samt *utvärderingsforskning*, som undersöker de konsekvenser olika utvärderings- och inspektionssystem har för styrningen av skolan. Detta forskningsfält har också en koppling till den internationella så kallade PISA-undersökningen (Programme for International Student Assessment), där Mittuniversitetet ansvarar för den naturvetenskapliga delen. Sedan 2006 har man på Skolverkets uppdrag huvudansvaret för hela PISA-studien.

Vid HUM bedrivs verksamhet inom kulturorienterade ämnen (historia och litteraturvetenskap) och språk (svenska och engelska). På senare tid har också religionsvetenskap återupptagits som kandidatämne liksom spanska med två lektorat i respektive ämne. Utbildningen vid HUM bedrivs idag i form av fristående kurser i följande ämnen:

- * Historia på grundnivå och avancerad nivå samt forskarutbildning.
- * Litteraturvetenskap på grundnivå och avancerad nivå.
- * Religionsvetenskap på grundnivå.
- * Engelska på grundnivå och avancerad nivå samt forskarutbildning.
- * Spanska på grundnivå.
- * Svenska språket på grundnivå och avancerad nivå.

Utbildningen utgörs genomgående av fristående kurser. Hela 87 procent av utbildningen ges som distansutbildning (71 procent som IT-distans och 16 procent som distans med campusträffar). Totalt 7–8 procent av utbildningen vid HUM utgörs av kurser inom lärarutbildningen.

Inom forskarutbildningsämnet engelska bedrivs forskning inom engelskspråkig, särskilt amerikansk och irländsk, litteratur samt inom engelsk lingvistik med särskild inriktning mot korpuslingvistik och inläring. Inom forskarutbildningsämnet historia bedrivs forskning om politisk historia med särskild inriktning mot lokalpolitik, sociala konflikter och politiska begrepp samt om militärhistoria och Latinamerikas historia. Inom litteraturvetenskap bedrivs forskning om bland annat nordisk och norrländsk modernism i litteraturen, barn- och ungdomslitteratur samt ämnesdidaktik. Forskningen inom ämnet svenska språket är inriktad mot språkhistoria, namnforskning, kognitiv semantik och rumsuttryck i svenskan.

Vid Institutionen för informationsteknologi (ITM) bedrivs utbildning och forskning i arkiv- och informationsvetenskap inom avdelningen för arkiv- och datavetenskap vid Campus Härnösand. Kurser i arkiv- och informationsvetenskap ges på grundnivå och avancerad nivå. Verksamheten inom ITM är inte kopplad till lärarutbildningen, men samarbeten finns inom Beteendevetenskapliga programmet vid UTV. Forskning bedrivs i Härnösand inom digital informations- och dokumenthantering inom organisationer och företag.

Vid avdelningen för ämnesdidaktik och matematik inom Institutionen för tillämpad naturvetenskap och design (NVD) vid Campus Härnösand bedrivs utbildning och forskning huvudsakligen kopplad till lärarutbildningen. Därutöver ges kurser i matematik och energiteknik på grundnivå.

3 Mittuniversitetets lokalsituation

3.1 Allmänt om Mittuniversitetets lokalsituation

Mittuniversitetets lokalkostnad var under 2011 totalt 114,6 Mkr motsvarande 12,4 procent av de totala kostnaderna. Genomsnittsvärdet för samtliga svenska lärosäten är 13,0 procent. Den genomsnittliga årliga lokalkostnaden för Mittuniversitetet var 2011 drygt 1 600 kr/kvm. Lokalkostnaden varierar mellan olika campus och är vid Campus Härnösand ca 1 100 kr/kvm, vid Campus Sundsvall drygt 1 800 kr/kvm och vid Campus Östersund ca 1 600 kr/kvm.

3.2 Lokalsituationen vid Campus Härnösand

Mittuniversitetets lokaler vid Campus Härnösand hyrs huvudsakligen av fastighetsbolaget Klöver AB. Lokalerna i Sambiblioteket samt ett par specialutformad lokaler hyrs i andrahand av Härnösands kommun. Mittuniversitetets olika enheter har tillgång till dels fasta lokaler, främst kontor och mindre sammanträdesrum, för vilka man betalar en internhyra, dels

bokningsbara gemensamma lokaler, huvudsakligen undervisningslokaler, för vilka man betalar en intern bokningskostnad.

I tabell III finns en sammanställning av lokaler vid Campus Härnösand med uppgifter om användningsområde, lokalyta, hyreskostnad och avtalstid.

I sambiblioteket finns sedan 2011 förutom sedvanliga bibliotekslokaler även en hörsal och två lektionssalar.

Ett problem med undervisningslokalerna vid Campus Härnösand är att nyttjandegraden är låg. Denna mäts som hur stor andel av sex timmar dagtid under måndag-fredag som bokningsbara lokaler används. Vid Campus Härnösand har såväl hörsalar som lärosalar under år 2011 utnyttjats mindre än 30 procent, vilket i genomsnitt innebär mindre än ca 2 timmar per veckodag. Motsvarande för Campus Sundsvall är strax under 80 procent och för Campus Östersund drygt 60 procent. En viktig förklaring till skillnaderna är att en dominerande del av utbildningen vid Campus Härnösand bedrivs som distansutbildning. Det innebär också att lokalutnyttjandet är koncentrerat till ett antal samlingsveckor med perioder av lågt nyttjande däremellan.

Under 2013 går hyresavtal ut vid Campus Härnösand motsvarande en total yta på ca 5 200 kvm och ett årligt hyresvärde på totalt ca 5 400 tkr. Under år 2014 nås sluttidpunkten för ytterligare hyresavtal vid Campus Härnösand motsvarande en total yta på ca 7 100 kvm och ett totalt hyresvärde på drygt 8 400 tkr.

3.3 Lokalsituationen Campus Sundsvall och Campus Östersund

Den helt dominerande delen av verksamheten vid Campus Sundsvall bedrivs idag vid Åkroken. Där är nyttjandegraden för undervisningslokaler relativt hög och övriga lokaler är också väl utnyttjade. I dagsläget skulle nya verksamheter med fler än något tiotal anställda knappast kunna inrymmas inom befintliga lokaler. Lokalsituationen vid biblioteket är särskilt ansträngd.

Vissa expansionsmöjligheter finns inom Åkroken-området genom nybyggnation från fastighetsägaren Akademiska Hus sida. Detta skulle dock enligt Mittuniversitetets ledning ge högre hyresnivå än för befintliga lokaler.

Andra expansionsmöjligheter finns i ett område söder om Åkroken, där Sundsvall kommun kan tänka sig att renovera lokaler som skulle kunna ge möjligheter för Mittuniversitetet att hyra upp till ca 10 000 kvm. Hyresnivån skulle i så fall bli föremål för förhandling.

Även vid Campus Östersund är nyttjandegraden för undervisningslokaler klart högre än vid Campus Härnösand. Expansionsmöjligheter skulle förmodligen finnas inom campusområdet om detta skulle bli aktuellt.

4 Mittuniversitetets administrativa stödverksamheter

Mittuniversitetet har en ortsövergripande gemensam förvaltning med de flesta avdelningars verksamheter förlagda till mer än ett campus. I tabell I framgår fördelningen av personal på olika avdelningar och campusorter. I Härnösand finns personal inom Campusservice (CAMP), Ekonomiavdelningen (EKO), IT-avdelningen (IT), Personalavdelningen (PER) samt Studentcentrum (STU).

5 Framtida förutsättningar för de kärnverksamheter som idag finns vid Campus Härnösand

5.1 Lärarutbildning

Lärarutbildningen är som all annan högre utbildning beroende av statlig finansiering och måste för examenstillstånd genomgå kvalitetsgranskningar som genomförs av Högskoleverket. Under 2010 och 2011 har utbildningskvaliteten granskats i samband med prövning av examenstillstånd för samtliga lärarexamina. Följande gäller för Mittuniversitetets framtida examenstillstånd för olika lärarutbildningar:

- Förskollärarexamen – examenstillstånd erhållet efter 1:a ansökningsomgången
- Grundlärarexamen med inriktning mot fritidshem – examenstillstånd efter 2:a ansökningsomgången.
- Grundlärarexamen med inriktning mot förskola och åk 1–3 – examenstillstånd efter 2:a ansökningsomgången.
- Grundlärarexamen med inriktning mot åk 3–6 – examenstillstånd efter 2:a ansökningsomgången.
- Ämneslärarexamen med inriktning mot åk 7–9 – examenstillstånd erhållet i ämnena fysik, kemi, biologi, svenska, engelska, samhällskunskap och historia. Avslag erhållet i ämnena matematik, teknik, spanska och religionskunskap.
- Ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasium- examenstillstånd erhållet i ämnena fysik, kemi, biologi, svenska, engelska, samhällskunskap och historia. Avslag erhållet i ämnena matematik, teknik, spanska och religionskunskap
- Inget examenstillstånd erhållet för yrkeslärarexamen.

Generellt är det oftast viktigare för ett lärosäte att behålla de examenstillstånd som man erhållit än att ansöka om och prövas för nya examenstillstånd, vilket vanligtvis kräver kompletteringar på lärarsidan. Därför är det av största vikt att kontinuerligt följa upp och utveckla kvaliteten i lärarutbildningarna för att inte riskera att vid en återkommande prövning mista något av redan erhållna examenstillstånd.

En väsentlig förutsättning för att kunna bedriva högre utbildning att också man har tillräckligt söktryck till de utbildningsplatser som erbjuds. Idag är söktrycket nationellt sett högt till lärarutbildningar för lägre stadier medan söktrycket för flera av

ämneslärarutbildningarna särskilt inom det tekniskt/naturvetenskapliga området är lågt. Det finns anledning att förmoda att regeringen kommer att fortsätta den speciella bevakning av utvecklingen av söktryck som initierades häromåret. Vissa omfördelningar av medel mellan olika lärosäten ägde rum baserat på söktryck till berörda utbildningar.

Läroutbildningen för högre stadier är mer ämnesinriktad än den för lägre stadier. Utbildning för högre stadier kräver därför generellt sett tydligare samverkan med ämnesinriktad forskning. Samverkan med didaktisk forskning måste finnas oavsett mot vilket stadium läroutbildningen är inriktad.

I Härnösand finns Technichus, som är ett science center med pedagogiska resurser som bland annat är lämpade för läroutbildningen. Det finns en strävan från Härnösands kommun att öka värdet ytterligare av den verksamheten för läroutbildningen.

Läroutbildningen vid Mittuniversitetet bedrivs som ovan nämnts till stor del som distansutbildning. I Mittuniversitetets utbildningsstrategi anges att e-lärande och arbetslivsanknytning ska ha en särskilt framträdande position i universitetets utvecklingsarbete under perioden 2011–2015. Vidare anges att distansutbildningen utgör en viktig del av utbudet och att kvaliteten i denna utbildning måste stärkas via bland annat åtgärder för ökad genomströmning och bättre lärarfärdigheter inom e-lärande. Omvärldsanalysen visar enligt utbildningsstrategin att Mittuniversitetet bör ha stora möjligheter att stärka sin nationella position som kvalitetsmässigt ledande inom e-lärande.

Ett generellt problem vid distansutbildning, vilket uppmärksammats av regeringen, är att prestationsgraderna ofta är lägre än vid campusförlagd utbildning. En bidragande orsak är att studenter som läser på distans ofta har andra mål än att klara ett visst antal poäng. Oavsett orsakerna till lägre prestationsgrad, måste det vara en tydlig strävan från lärosätets sida att öka prestationsgraden.

Ovan diskuterades den låga nyttjandegraden av undervisningslokaler vid Campus Härnösand, vilken huvudsakligen är betingad av den stora andelen distansutbildning. Det är av ekonomiska skäl inte rimligt att behålla en nyttjandegrad för lokaler på 30 procent eller lägre. Bland annat måste distansutbildningens former för samlingar på campus förändras i riktning mot att uppnå en genomsnittlig nyttjandegrad för lokaler minst i nivå med campusförlagd utbildning. Hur detta kan genomföras avgörs bäst av de som idag ansvarar för de aktuella utbildningarna.

5.2 Humaniora

Mittuniversitetet har idag verksamhet inom relativt få humanistiska ämnen. HUM är en av de minsta institutionerna vid Mittuniversitetet. I en parallell utredning till föreliggande lokalutredning finns ett förslag om att sammanföra ett av kulturämnena (historia) med samhällsvetenskapliga ämnen vid en annan avdelning. Det skulle stärka speciellt forskningen i och med att historieforskarna skulle komma närmare en större miljö med forskare i olika

samhällsvetenskapliga ämnen. I samma utredning föreslås att språkämnen förs in i den institution som fortsättningsvis ska ansvara för lärarutbildningen.

I ett avsett ovan diskuteras en möjlig koncentration av Mittuniversitets lärarutbildningar till lägre stadier. Om ämnena religionsvetenskap och spanska i första hand är avsedda för att kunna ge kurser inom lärarutbildningen, bör det fortsatta behovet av dessa ämnen inom Mittuniversitetet prövas. Inget av dessa ämnen har lyckats erhålla examenstillstånd i ämneslärarutbildning beroende på bland annat otillräckliga lärarresurser och ämnesdidaktisk kompetens.

I ämnet engelska ges idag huvudsakligen distanskurser på grundnivå, magisterutbildning i Engelska studier samt utbildning i Engelska med didaktisk inriktning. Att koppla ämnet engelska närmare till lärarutbildningen med inriktning mot lägre stadier skulle innebära behov av att förstärka den didaktiska inriktningen.

5.3 Arkivverksamheten

Den i flera avseenden unika verksamheten vid avdelningen Arkiv- och datavetenskap inom ITM skapades för ett tiotal år sedan med anledning av den snabba utvecklingen av den digitala informationshanteringen och behovet av datalagring kombinerat med förekomsten av en förhållandevis omfattande traditionell arkivhantering vid Landsarkivet i Härnösand.

Inom ITM vid Campus Sundsvall bedrivs forskning om digital datalagring i samverkan med myndigheter och verk. Det viktigt att de framtidsinriktade verksamheterna i Sundsvall och Härnösand har en gemensam strategisk styrning.

5.4 Verksamheter i matematik och energiteknik

Verksamheten inom NVDs avdelning vid Campus Härnösand är viktig för lärarutbildningarna via de kurser som ges i matematik och matematikdidaktik. Kvalitetsbrister har dock framkommit vid Högskoleverkets granskningar av lärarutbildningarna och matematikämnet har inte fått examenstillstånd inom ämneslärarutbildningen.

Vid samma avdelning bedrivs också utbildning och forskning i energiteknik. Forskningsverksamheten är beroende av den infrastruktur i form av relevant laboratorieutrustning som finns vid Campus Härnösand.

5.5 Biblioteksverksamhet

Mittuniversitetets campusbibliotek i Härnösand ingår i det så kallade Sambiblioteket. Det är en gemensam byggnad för campusbiblioteket, Västernorrlands länsbibliotek och Härnösands kommunbibliotek som öppnade år 2000 och samma år utsågs till Årets bibliotek. Samarbetet innebär lite förenklat att biblioteken tillsammans utnyttjar lokaler och materialbestånd. Mittuniversitetets personal och studenter, liksom kommuninnevånarna i Härnösand, kan

låna material från de olika biblioteken. Detta samarbete är orsaken till att ungefär hälften av de lån som görs av Mittuniversitetets låntagare i Härnösand utgörs av material från kommunbibliotekets samlingar. Låntagarna i Sundsvall och Östersund utnyttjar huvudsakligen universitetets eget material vid respektive bibliotek. Lösningen med Sambiblioteket innebär således en bredare tillgång till material för låntagare i Härnösand men kräver också samordning mellan de olika biblioteken.

Av Mittuniversitetets material vid Sambiblioteket är ämnesområdet "uppföstran/undervisning" det överlägset största med 8 000 titlar eller omkring 25 procent av det totala beståndet på ca 30 000 titlar. Därutöver har universitetsbiblioteket och kommunbiblioteket gemensamt ett stort bestånd inom samhällsvetenskap, sammanlagt närmare 6 000 titlar.

Tendenserna för utlån av material (exklusive omlån) som ägs av respektive filial skiljer sig mellan de olika campusbiblioteken. Efter ökade utlån i mitten på 2000-talet har Sundsvall och Östersund idag fallit tillbaka till de nivåer som rådde omkring år 2000, det vill säga omkring 30 000 utlån per år och filial. Campusbiblioteket i Härnösand har däremot sett en minskning i antalet utlån från ca 30 000 utlån per år till ca 20 000 utlån per år. En trolig anledning är den ökade andelen distansstudenter, vilka i större grad nyttjar biblioteksresurser på sina hemorter.

En särskild utmaning för campusbiblioteket i Härnösand är att serva den stora andelen distansstudenter. De olika campusbibliotekens bemanning i relation till antalet helårsstudenter vid respektive campus synliggör denna särprägel och den relativa personaltätheten. Totalt antal studenter per bibliotekspersonal var 2011 i Härnösand ca 200 och i såväl Sundsvall som Östersund ca 250. Antal campusstudenter per helårstjänster bibliotekspersonal var ca 20 i Härnösand men omkring 160 i Sundsvall och 150 i Östersund. Sammanfattningsvis servar campusbiblioteket i Härnösand jämfört med de övriga biblioteken något färre studenter totalt och betydligt färre campusstudenter i förhållande till biblioteksverksamhetens storlek.

Antal fjärrinlån uppvisar små skillnader per campusort och var 2011 ca 1 000 i Härnösand, ca 1 300 i Sundsvall och ca 1 100 i Östersund. Det finns också en service där biblioteken skickar böcker och annat material hem till studenter. År 2011 skickades från Härnösand ca 1 300 titlar på detta vis, från Sundsvall och Östersund ca 500 respektive ca 900 titlar. Detta ska jämföras med de närmare ca 700 000 nedladdningar av digitalt fulltextmaterial som gjordes under 2011. Besöksstatistiken är svår att jämföra mellan campusbiblioteken, eftersom Sambiblioteket är en populär offentlig lokal i Härnösand och statistiken inte särskiljer mellan studenter/personal och allmänhet.

6 Framtida förutsättningar för administrativa stödverksamheter vid Campus Härnösand

Vid Campus Härnösand finns idag personal inom fyra av den gemensamma förvaltningens avdelningar. *Ekonomiavdelningens* personal arbetar med övergripande ekonomifrågor för vilka den geografiska placeringen av verksamheten inte är en avgörande fråga.

Studentavdelningens personal arbetar med studievägledning, tentamenssamordning och studenthälsa, vilka är verksamheter som bör bedrivas på samtliga orter där studenterna finns. *IT-avdelningens* personal arbetar huvudsakligen med IT-drift och användarstöd och bör i princip finnas där andra verksamheter bedrivs.

Inom den gemensamma förvaltningens *CAMP-avdelning* finns personal som bland annat förvaltar de fastigheter som Mittuniversitetet hyr. Avdelningen ansvarar för vaktmästeri, reception, växel och viss tryckeriverksamhet. Vid Campus Härnösand har CAMP också lokalvårdare anställda. Vid övriga campus är lokalvården utlagd på extern aktör, vilket är ekonomiskt fördelaktigt för Mittuniversitetet.

7 Scenario 1: Fortsätta som nu

Direktiven för föreliggande utredning innehåller en begäran om att utredningen ska behandla ett "nollalternativ" som benämns "Fortsätta som nu". Enligt detta scenario skulle verksamheterna fortsätta ungefär som nu med samma verksamhets-, personal- och studentfördelning mellan orterna och mellan campusbunden och distansverksamhet.

Ingen av de personer som intervjuats under utredningens gång har förespråkat detta scenario. Alla är överens om att det nuvarande ekonomiska läget för Mittuniversitet och de förväntade framtida kraven på verksamheten kräver förändringar. Ett viktigt skäl är också att säkerställa en lösning på Campus Härnösands framtid, som gör att förnyade diskussioner i frågan inte uppstår om bara något år. Därför utreds inte detta scenario ytterligare i detta sammanhang. Nollalternativet utgör dock en referens för övriga scenarier.

8 Scenario 2: Utökad verksamhet i Härnösand

Ett scenario ska enligt utredningsdirektiven belysa huruvida förläggning av verksamheter till Härnösand flyttade från övriga campusorter kan ske utgående från den generellt sett lägre hyresnivån i Härnösand relativt övriga campusorter. Detta scenario kallas i direktiven "Stärkt verksamhet i Härnösand" men benämns här "Utökad verksamhet i Härnösand" för att tydligare avgränsa det från andra scenarier. Följande alternativ nämns i direktiven:

- Flytt till Härnösand av delar av lärosätesövergripande verksamheter inom den gemensamma förvaltningen

- Flytt av campusutbildning till Härnösand från i första hand Sundsvall och i andra hand Östersund.

Generellt sett bör flytt av verksamheter från en ort till en annan i första hand motiveras av kvalitetsskäl oavsett om det berör kärnverksamhet eller administrativa stödverksamheter. Flyttning av enbart ekonomiska skäl bör endast komma ifråga om relativt sett stora ekonomiska fördelar kan nås på åtminstone 5–10 års sikt utan att de flyttade verksamheternas kvalitet påverkas nämnvärt negativt.

Det finns lärosätesövergripande verksamheter inom främst ekonomi- och studentavdelningarna som skulle kunna flyttas från annat campus till Härnösand. För ekonomiavdelningens vidkommande skulle man i så fall centralisera hela avdelningens verksamhet till Härnösand. Totalt ett femtontal anställningar för dessa båda avdelningar skulle beröras.

Idag finns i Härnösand inom IT-avdelningen personal för drift och användarstöd och i viss utsträckning utveckling. Att flytta anställningar inom lärosätesövergripande verksamheter vid IT-avdelningen från annan ort till Härnösand är inte tillrådligt främst med hänsyn till att mycket få anställningar skulle beröras. Risken är stor för att skapa oacceptabla störningar i kärnverksamheterna även vid relativt små förändringar. Mittuniversitetet är med hänsyn till konstruktionen som ett lärosäte med fler campus ännu mer beroende än andra av en effektiv och säker IT-verksamhet.

När det gäller avdelningen CAMP finns idag fler anställningar i Härnösand än vid övriga campusorter i förhållande till antal anställda, antal studenter och lokalbehov. En väsentlig orsak till detta är, som ovan nämndes, att lokalvården vid Campus Härnösand bedrivs i egen regi medan den vid de två andra campusorterna är utlagd på extern part. En flyttning av övergripande verksamheter vid CAMP till Härnösand skulle beröra få personer och knappast kunna motiveras av kvalitetsskäl.

En flyttning av campusutbildningar från annan campusort till Härnösand har inte förespråkats av någon av de företrädare för Mittuniversitets olika verksamheter som intervjuats inom föreliggande utredning. En sådan flyttning skulle innebära att lärare flyttas från det campus där de idag har sina kollegor inom samma eller närliggande ämnen eller ämnesområden. Generellt sett har Mittuniversitetet idag förhållandevis små miljöer inom de flesta ämnesområden. Att splittra dessa är negativt för kärnverksamhetens kvalitet.

Man skulle också kunna tänka sig att lärare reser till Härnösand från annat campus i samband med sina undervisningstillfällen. Detta skulle dock innebära en kvalitetsförsämring, eftersom studenternas möjlighet att träffa sina lärare på campusorten utanför själva undervisningstiden skulle minska.

Sammantaget finns i det aktuella scenariot möjligheter att flytta vissa lärosätesövergripande verksamheter inom ekonomi- och studentavdelningarna till Härnösand. Totalt skulle det röra

sig om ett femtontal anställningar. Att realisera en sådan flytt kan dock innebära att vissa anställda inte vill flytta med, vilket leder till sedvanliga omplaceringsproblem eller problem med övertalighet på annan ort. Den kvalitetsfördel som kan uppnås genom samlokalisering av universitetsövergripande verksamheter inom respektive avdelning kan fås såväl genom samlokalisering i Härnösand som vid någon av de andra campusorterna.

Alternativet att flytta campusutbildningar från annat campus till Härnösand skulle påverka utbildningskvaliteten negativt.

9 Scenario 3: Flytt av verksamheterna från Härnösand

9.1 Bakgrund

I utredningsdirektiven ingår ett scenario med benämningen ”koncentration av antalet campusorter”. Detta kan enligt utredningsdirektiven innebära en koncentration av dagens verksamheter i Härnösand till Sundsvall med eventuella följdkonsekvenser och flyttning av vissa verksamheter även till Östersund. Men scenariot ska enligt direktiven också kunna ”inkludera att viss verksamhet behålls vid campus Härnösand”. Enligt utredarens mening skulle i det senare fallet den föreslagna benämningen på alternativet vara missvisande, eftersom antalet campusorter då inte skulle påverkas. Utredaren har därför valt att uppfatta det i direktiven angivna scenariot som ”koncentration av verksamheter vid campusorter” och dela upp det i två separata scenarier. Det ena behandlas i detta kapitel och avser koncentration via en flytt av i princip all verksamhet från Härnösand och därmed en avveckling av Härnösand som campusort. Det andra scenariot behandlas i nästa kapitel och inkluderar att viss verksamhet behålls i Härnösand, som därmed blir kvar som campusort.

9.2 Flytt av kärnverksamheter, bibliotek och förvaltningsverksamhet

En omlokalisering av i princip all verksamhet vid Campus Härnösand till i första hand Campus Sundsvall skulle främst beröra UTV och HUM, som idag har all sin verksamhet i Härnösand, även om en stor del av utbildningen bedrivs som distansutbildning. All lärarutbildning och forskningen i anslutning till denna liksom all utbildning och forskning i humaniora skulle enligt detta scenario flyttas till Campus Sundsvall.

I detta sammanhang bör noteras att lärarutbildningen innehåller verksamhetsförlagd utbildning (VFU) kopplad till den traditionella utbildningen på campus eller distans. Organiseringen av VFU har under lång tid byggts upp vid Campus Härnösand i samverkan med bland annat samtliga kommuner i Västernorrland och Jämtland. Denna verksamhet har stor betydelse för kvaliteten i lärarutbildningen, vilket måste beaktas vid en flytt.

Dagens lärarutbildning vid Campus Härnösand bedrivs som nämnts till dominerande del som distansutbildning och till största delen med campusträffar för studenterna vissa veckor. Detta kräver att det i anslutning till campusorten finns tillräcklig mängd av lämpliga

korttidsboenden för inresande studenter under dessa veckor. Omkring 500 studenter har under höstterminen 2012 behov av korttidsboenden. I Härnösand har en lämplig infrastruktur för detta byggts upp under många år med såväl speciella studentboenden som tillgängliga hyresrum på den privata marknaden. Vid en flytt av lärarutbildningen till Campus Sundsvall skulle motsvarande infrastruktur för denna typ av studentboende behöva byggas upp.

Utöver UTV- och HUM-verksamheterna skulle den kärnverksamhet i matematik inom NVD, som väsentligen baseras på kurser inom lärarutbildningen, beröras av en flytt av lärarutbildningen. Den verksamheten förutsätts i detta scenario flytta till den nuvarande moderinstitutionens övriga verksamhet vid Campus Sundsvall.

Den energitekniska verksamheten inom NVD är inte direkt kopplad till lärarutbildningen på motsvarande som verksamheten inom matematik. Forskningsverksamheten är beroende av den typ av specialanpassade och utrymmeskrävande laboratorier som finns i Härnösand och förutsätts i detta scenario vara kvar i Härnösand. Däremot antas i detta scenario att den energitekniska utbildningen flyttas samman med den övriga utbildningen vid NVD vid Campus Sundsvall.

Placeringen av ITMs verksamhet i arkiv- och datavetenskap i Härnösand var ursprungligen motiverad av närheten till annan arkivverksamhet i Härnösand. I detta scenario antas att verksamheten flyttas samman med den vetenskapligt närliggande verksamheten inom digital datalagring inom ITM vid Campus Sundsvall. Huruvida detta är det bästa alternativet på lång sikt ur kvalitetssynpunkt avgörs i första hand av den ansvariga institutionen ITM.

Scenariot med en flytt av all lärarutbildning och humaniora till Sundsvall (och eventuellt till Östersund för någon del) ger som en konsekvens att verksamheten vid universitetsbiblioteket i Härnösand (inklusive Lärande & Resurscentrum, LRC) flyttas till Sundsvall och integreras i biblioteket där. Tillkommande behov av bibliotekspersonal i Sundsvall kan täckas via personal som flyttas från Härnösand. Biblioteket i Härnösand har dock enligt ovan idag större bemanning än biblioteken i Sundsvall och Östersund i relation till antal studenter och antal anställda lärare. Det är därför rimligt att en viss personalminskning är möjlig vid sammanslagning med biblioteket i Sundsvall.

En annan konsekvens är att de administrativa stödverksamheterna i Härnösand också flyttas och integreras med stödverksamheterna i första hand i Sundsvall. Viss effektivisering och personalminskning kan göras i den sammanslagna verksamheten. Ovan nämndes att lokalvården vid Campus Härnösand bedrivs i egen regi (en ledare och sex lokalvårdare) medan den vid de två andra campusorterna är utlagd på entreprenad. Vid en flyttning till Sundsvall bör lokalvården i tillkommande lokaler drivas på motsvarande sätt som dagens lokalvård vid Campus Sundsvall. Därigenom uppstår viss övertalighet.

Lokalvårdskostnaden skulle minska relativt idag också beroende på att den totalt tillkommande lokalytan vid Campus Sundsvall blir mindre än dagens totala lokalyta vid

Campus Härnösand. Den totala kostnadsminskningen inom den gemensamma förvaltningen vid en flytt uppgår uppskattningsvis till 2–3 Mkr per år.

Sammantaget skulle en flytt av all verksamhet inom UTV och HUM till Sundsvall (delar av HUM eventuellt till Östersund), del av verksamheten inom NVD samt all biblioteksverksamhet och alla funktioner inom den gemensamma förvaltningen innebära att ca 180 anställda berörs. Kvar i Härnösand skulle av speciella skäl enbart finnas forskningsverksamhet inom energiteknik (vid NVD).

9.3 Lokaler för inflyttning i Sundsvall

Uppskattningar gjorda inom den gemensamma förvaltningens avdelning CAMP visar att en ökning av lokalytan med omkring 10 000 kvm skulle behövas vid Campus Sundsvall för att rymma tillkommande verksamheter i samband med en omfattande flytt från Härnösand. Som ovan nämnts, kan Sundsvalls kommun tänka sig att renovera och eventuellt komplettera med en del nya lokaler vilka skulle kunna ge möjligheter för Mittuniversitetet att täcka tillkommande ytbehov söder om Åkroken på andra sidan Storgatan i de områden som idag kallas Grönborg och Västermalm södra.

Av Tabell III framgår att årshyran 2012 för hela lokalbeståndet på ca 17 000 kvm i Härnösand är ca 17,7 Mkr. Hyresnivån för tillkommande lokaler i Sundsvall skulle bli föremål för förhandling och är ännu inte känd. Den totala årshyran i Härnösand skulle räcka för att hyra tillkommande 10 000 kvm i Sundsvall om hyresnivån där inte kommer att överstiga 1 770 kr/kvm. I dagsläget är den genomsnittliga hyresnivån för Mittuniversitetet i Sundsvall drygt 1 800 kr/kvm. En lägre hyresnivå än så krävs därmed för att en flytt från Härnösand ska ge en minskning av universitetets totala lokalkostnader.

Biblioteket vid Campus Sundsvall är trångt redan idag. En flytt av verksamheter från Härnösand med ovan angiven omfattning skulle kräva utökade bibliotekslokaler vid Campus Sundsvall. Den totala biblioteksytan i Härnösand idag har bedömts vara större än vad som egentligen krävs för att driva verksamheten med bra kvalitet. En ytbesparing på storleksordningen 500–1000 kvm (motsvarande 25–50 procent av dagens yta) är rimlig vid en flytt till Sundsvall och integrering med biblioteket där. Den totala bibliotekskostnaden för Mittuniversitetet kan uppskattningsvis minska med ca 3 Mkr per år som en konsekvens av att två bibliotek då ska drivas i stället för dagens tre.

Även om viss effektivisering kan ske vid flyttning av stödverksamheter till Sundsvall ger dock flyttad personal inom dessa verksamheter upphov till ökat lokalbehov vid Campus Sundsvall. Detta ytbehov förutsätts vara inkluderat i ovan angivna 10 000 kvm.

Flytt av verksamheter ger engångskostnader i form av bland annat rena flyttkostnader. Flytt av arbetsplatserna kostar uppskattningsvis ca 0,5 Mkr. Kostnaden för flytt av infrastruktur (IT/Data, speciell utrustning mm) och kostnaden för flytt av bibliotekets material är svårare att uppskatta men torde röra sig om totalt 2–4 Mkr. Till detta kommer kostnaden för

ersättningsanskaffning av inventarier i de lokaler som verksamheterna flyttar in till. En grov uppskattning är att ca 1,5 Mkr krävs för detta. Sammantaget blir därmed engångskostnaden för flyttning och inredning totalt ca 4–6 Mkr.

Hysesavtalen för lokalerna i Härnösand har sluttidpunkter enligt Tabell III. Om flyttning av olika verksamheter sker tidigare än avtalens sluttidpunkter tvingas universitetet betala hyra för berörda lokaler även om de blivit vakanta. Biblioteket i Härnösand med en hyra på ca 4,3 Mkr per år är det hyresobjekt som har den enskilt största hyreskostnaden vilket gör detta avtals sluttidpunkt särskilt viktig att ta hänsyn till.

9.4 Sammanställning av uppskattade kostnadsförändringar vid flytt

Årliga kostnader:

- Minskad bibliotekskostnad ca 3 Mkr/år
- Minskade förvaltningskostnader ca 2–3 Mkr/år
- Förändrade hyreskostnader beroende på den kommande hyresnivån vid tillkommande lokaler i Sundsvall. Okänt värde i nuläget.

Engångskostnader:

- Flyttning av alla verksamheter och inredning av lokaler ca 4–6 Mkr
- Eventuella kostnader för vakantblivna lokaler i Härnösand innan avtalsslut. Okänt värde i nuläget.
- Kostnader för avveckling av viss personal. Okänt värde i nuläget.

9.5 Andra faktorer att ta hänsyn till

En stor osäkerhet i samband med en flyttning från Härnösand är hur omgivningens reaktioner långsiktigt skulle påverka Mittuniversitetets verksamhet i övrigt. Erfarenheter från andra liknande flyttningar av högskoleverksamhet från en campusort till en annan visar på kraftiga negativa reaktioner från den kommun som "förlorar" och positiva från den som "vinner" verksamheten. På några års sikt brukar dock det mesta av reaktionerna efter en flyttning av detta slag lägga sig.

I det aktuella fallet skulle en flyttning av Mittuniversitetets verksamhet upplevas som ett stort bakslag och en svår prestigeförlust för Härnösand som stad och kommun. Stadslivet skulle komma att förändras negativt utan studenterna och utan de mer än hundra universitetsanställda som nu dagligen finns i staden. För kommunen skulle det dessutom innebära negativa ekonomiska konsekvenser främst beroende på att man förlorar en stor hyresgäst framför allt i Sambiblioteket. Antalet studenter som är mantalsskrivna i kommunen skulle minska. Det är också sannolikt att ett antal kommuninnevånare som är anställda vid universitetet skulle komma att välja att byta bostadsort åtminstone på något års sikt.

En risk är att Mittuniversitetet skulle anklagas för att inte i tillräcklig grad ta hänsyn till yttre förhållanden som exempelvis Härnösands långa historia som lärdomsstad och de samverkansmöjligheter som finns i Härnösand men som till alla delar och av olika skäl inte utnyttjats fullt ut. En annan risk sammanhänger med den framtida rekryteringen av studenter från närområdet. Kommer Mittuniversitetet att få svårare att rekrytera ungdomsstudenter från främst Ångermanland? Kommer man kanske att ha lättare att rekrytera studenter från andra orter i regionen och nationellt efter en flytt till Sundsvall?

En flytt från Härnösand skulle förmodligen ha liten inverkan på de framtida möjligheterna att rekrytera personal, särskilt när det gäller lärare och forskare.

För att öka chanserna att lyckas väl med en flytt till Sundsvall måste Mittuniversitetet ge tydligt stöd till de flyttade verksamheterna. Framför allt lärarutbildningens roll måste lyftas fram särskilt i ett utökat Campus Sundsvall. Såväl undervisningslokaler som andra lokaler av minst oförändrad och helst högre kvalitet bör erbjudas liksom goda arbetsförhållanden i övrigt. Flytten måste vara en flytt till något och inte från något.

10 Scenario 4: Koncentration på lärarutbildning vid Campus Härnösand

10.1 Koncentration på lärarutbildning i större institution än idag

Lärarutbildningen har som ovan nämnts funnits i Härnösand i 170 år. Den står fortfarande för den största delen av universitetets verksamhet i staden. Scenariot om koncentration av viss verksamhet till Campus Härnösand handlar om att behålla lärarutbildningen där och i en och samma institution dessutom integrera del av humaniora (främst språkämnen). I en ovan nämnd parallell utredning till föreliggande lokalutredning föreslås detta. Den övriga delen av humaniora integreras enligt detta scenario med den samhällsvetenskapliga institutionen och flyttas till annat campus, där Campus Sundsvall är mest närliggande. Flyttningen berör såväl studenter som personal. Frågan om framtida campustillhörighet för del av humaniora avgörs i den parallella utredning om Mittuniversitets organisation som nämnts ovan.

Därutöver antas här att i en större institution för lärarutbildning också integreras den matematikverksamhet inklusive matematikdidaktik som nu finns inom NVD vid samma campus. Forskningen i energiteknik inom NVD ligger enligt detta scenario också kvar vid Campus Härnösand beroende på de speciella förutsättningar avseende utrustning som finns där, medan den energitekniska utbildningen flyttas samman med NVD vid Campus Sundsvall.

I detta scenario antas vidare att verksamheten inom arkiv- och informationsvetenskap inom ITM är kvar i Härnösand. Institutionen måste senare ta ställning till om detta är till fördel för

den framtida utvecklingen av verksamheten. Strategiska ställningstaganden måste oavsett geografisk placering även fortsättningsvis göras av institutions- och fakultetsledningen.

I detta scenario skulle vid Campus Härnösand finnas kvar ca 130 anställda jämfört med dagens drygt 180, det vill säga en förstärkning av lärarutbildningsinstitutionen men en minskning av personalen i Härnösand totalt med ca 30 procent. Utbildningsproduktionen mätt som antal helårsstudenter (hst) skulle minska med ca 20 procent. Antalet campusstudenter skulle minska med drygt 20 procent.

10.2 Förändrad biblioteksverksamhet

I det aktuella scenariot kommer biblioteksverksamheten att i princip kunna koncentreras till att ge stöd åt lärarutbildningen. Redan idag utnyttjar lärarstudenter i minst lika hög grad kommunbiblioteket som universitetsbiblioteket. En flyttning av del av humaniora skulle också innebära att viss biblioteksservice inom forskningsämnen kan minska. Detta innebär såväl minskat behov av bibliotekslokaler som bibliotekspersonal. Bibliotekets lokalbehov uppskattas kunna minska väsentligt från dagens ca 2 000 kvm. En minskning av bibliotekets lokalkostnad med upp till 1,5 Mkr per år bedöms vara möjlig genom koncentration av verksamheten till ett plan i den nuvarande byggnaden.

En minskning av antalet bibliotekspersonal med ca 30 procent, motsvarande ovan angiven minskning av antalet personal totalt vid Campus Härnösand, skulle minska personalkostnaden för biblioteket med ca 1,5 Mkr per år. Samtidigt skulle dock personalkostnaden vid biblioteket i Sundsvall öka något främst beroende på flytt av del av HUM. För hela Mittuniversitetet bedöms dock personalkostnaden för biblioteksverksamheten sammantaget minska med ca 1 Mkr per år. Den totala kostnadsminskningen för biblioteksverksamheten skulle därigenom minska med upp till 2,5 Mkr per år.

10.3 Förändrad förvaltning och minskat lokalbehov

När antalet personal och antalet studenter vid Campus Härnösand minskar enligt detta scenario, kommer också behovet av administrativt stöd att minska. Viss ökning av förvaltningen kan dock förväntas vid Campus Sundsvall dit verksamhet huvudsakligen flyttas. Det är dock rimligt att förvänta att effektiviseringsmöjligheter finns så att den totala förvaltningskostnaden för Mittuniversitetet kan minska något i samband med en sådan förändring. Här uppskattas besparingsmöjligheten vara ca 1–1,5 Mkr per år.

Lokaler kan sägas upp framför allt på grund av strävan mot en väsentligt ökad nyttjandegrad men också på grund av minskat antal studenter och personal. Redan före starten av föreliggande utredning har uppsägning av lokaler i tre byggnader vid Campus Härnösand diskuterats (Husen N, P och D) motsvarande en total årshyra på ca 2,4 Mkr. Minskning av antalet studenter med ca 20 procent och minskning av antalet personal vid Campus Härnösand med ca 30 procent (enligt uppskattningen ovan) minskar lokalbehovet

ytterligare. Uppskattningsvis skulle lokalkostnaderna på grund av detta kunna minska med ytterligare uppskattningsvis 2 Mkr per år utöver ovan nämnda besparing.

Lokalkostnaden i Sundsvall för de verksamheter som flyttas dit enligt detta scenario kan i nuläget inte beräknas, eftersom hyresnivån för tillkommande lokaler i Sundsvall inte är känd. Sannolikt ger dock inte en flytt av den storleksordning som antas i detta scenario upphov till någon större nettoförändring av Mittuniversitetets lokalkostnad för de verksamheter som flyttas. Detta baseras på att verksamheten idag i Härnösand bedrivs i lokaler med en lägre nyttjandegrad men också med en lägre hyresnivå än vad som gäller och även fortsättningsvis kan antas komma att gälla i Sundsvall. En förväntad högre hyresnivå i Sundsvall antas för enkelhets skull i detta scenario komma att kompenseras av effektivare utnyttjande av lokalerna.

En minskning av kostnaden för lokalvård i Härnösand kan åstadkommas genom att lägga ut den verksamheten på entreprenad i likhet med förhållandet vid Mittuniversitetets övriga campus. Vid en minskning av lokalytan kan ytterligare besparingar göras inom lokalvården. Totalt kostnaderna för lokalvård minskas med uppskattningsvis 0,5 Mkr per år.

Som påpekades i ovanstående scenario, ger flyttning av verksamheter upphov till engångskostnader i form av bland annat rena flyttkostnader. Med motsvarande sätt att räkna som ovan kostar flyttning av arbetsplatser och infrastruktur samt ny inredning i samband med flytt av delar av HUM, NVD, bibliotek och förvaltning till Sundsvall ca 1 Mkr.

Hyresavtalen för lokalerna i Härnösand har sluttidpunkter enligt Tabell III. Om flyttning av olika verksamheter sker tidigare än avtalens sluttidpunkter kommer hyra att krävas för berörda lokaler även om de blivit vakanta.

10.4 Sammanställning av uppskattade kostnadsförändringar för scenariot

Årliga kostnader (enligt ovan):

- Kostnadsminskning på grund av biblioteksförändringar upp till 2,5 Mkr/år
- Minskade förvaltningskostnader ca 1–1,5 Mkr/år
- Minskade lokalkostnader (inkl. lokalvårdskostnader) ca 5 Mkr/år

Engångskostnader:

- Flyttning av verksamheter till Sundsvall och inredning av lokaler ca 1 Mkr
- Eventuella kostnader för vakantblivna lokaler i Härnösand innan avtalsslut. Okänt värde i nuläget.
- Kostnader för avveckling av viss personal. Okänt värde i nuläget.

10.5 Andra faktorer att ta hänsyn till

I avsnitt 9.5 diskuterades omgivningens reaktioner på flytt av verksamheter från en campusort till en annan. Scenario 4 skiljer sig från Scenario 3 bland annat genom att en väsentligt mindre del av nuvarande verksamheter i Härnösand flyttas till Sundsvall. Negativa

lokala reaktioner kan förväntas även i anslutning till Scenario 4 men rimligen svagare än för Scenario 3 framför allt sammanhängande med den avsevärt mindre omfattningen av flytten.

Det skulle uppfattas positivt om Mittuniversitetet skapar en större institution för lärarutbildningen i Härnösand. Liksom för Scenario 3 krävs dock att universitetet också tydligt visar en vilja att göra extra satsningar på en framtida lärarutbildning av hög kvalitet. Forskningen i Härnösand är redan idag fokuserad mot såväl skolutveckling och ledarskap som e-lärande. Genom att stärka dessa verksamheter ytterligare och göra bra rekryteringar av fler framstående forskare och lärare skulle man på något års sikt kunna nå en erkänd kvalitetsmässig tätposition i landet.

11 Avslutande ord

Scenarierna 1 och 2 bedöms inte vara intressanta av skäl som angivits i kapitlen 7 och 8. Därmed kvarstår scenarierna 3 och 4 för vidare överväganden.

En utgångspunkt för universitetsstyrelsen är att Mittuniversitets lokalkostnad inte ska överstiga 12 procent av den totala omslutningen, vilket angivits motsvara en erforderlig kostnadsbesparing på 5 Mkr. För Scenario 3 kommer hyresnivån på tillkommande lokaler i Sundsvall att vara avgörande för om en sådan besparing på lokalsidan är möjlig. I avsnitt 9.3 anges att dagens totala årshyra i Härnösand räcker för att hyra tillkommande 10 000 kvm i Sundsvall om den nya hyresnivån i Sundsvall blir ungefär som dagens medelnivå där. För att spara 5 Mkr i detta scenario krävs en hyresnivå i Sundsvall på ca 1 300 kr/kvm för tillkommande lokaler.

Scenario 4 gynnas av att vissa lokaler i Härnösand redan i dagsläget kan komma att sägas upp motsvarande ett hyresvärde på ca 2,4 Mkr. Till detta kommer ytterligare möjliga besparingar som sammantaget beräknas kunna ge en minskning av lokalkostnaderna med totalt ca 5 Mkr.

Kostnadsbesparingar i biblioteksverksamheten och den gemensamma förvaltningen uppstår för båda scenarierna 3 och 4 men är högre i Scenario 3. I båda scenarierna beror besparingarna på möjliga effektivitetsvinster i de berörda verksamheterna.

De ekonomiska uppskattningar som gjorts i utredningen har en bedömd osäkerhet på upp till 30 procent. Dessutom är några väsentliga ingångsvärden inte kända, framför allt hyresnivån för tillkommande lokaler i Sundsvall. Ett slutgiltigt ställningstagande för något av scenarierna 3 eller 4 kräver enligt utredaren bland annat såväl säkrare ekonomiska ingångsvärden som en mer ingående ekonomisk utvärdering än vad som varit möjlig att genomföra i dagsläget.

Viss osäkerhet finns angående hur Mittuniversitetet kommer att organisera den framtida kärnverksamheten främst inom det humanvetenskapliga området. En parallell utredning

pågår men är ännu inte klar. I föreliggande utredning har vissa antaganden varit nödvändiga att göra baserade på dagsläget i den parallella utredningen.

En utgångspunkt i föreliggande utredning är att framtida lärarutbildning vid Mittuniversitetet riktas huvudsakligen mot lägre stadier. Detta kräver ett medvetet val av Mittuniversitetet. Ett val i denna riktning säkerställer såväl ett gott söktryck till lärarutbildningen under lång tid framåt som minskad risk för indragna examenstillstånd i samband med Högskoleverkets framtida kvalitetsbedömningar. En förutsättning är givetvis att lärarutbildningen har hög kvalitet. Speciellt goda möjligheter finns för att Mittuniversitetet ska kunna vara bäst i landet på distansutbildning av lärare för lägre stadier.

Scenario 4 innebär att Campus Härnösand blir ett mindre campus än idag och även fortsättningsvis med få campusstudenter och en dominerande andel distansstudenter. Fortfarande kommer dock detta campus att uppfylla kraven på vad man i universitetssammanhang brukar beteckna som campus, det vill säga ett universitets- eller högskoleområde där människor och verksamheter möts inom utbildning och forskning. Där finns såväl bibliotek som samlingsplatser, matställen/cafées och serviceanläggningar.

I utredningen har frågan om kommunikation mellan olika campusorter inte berörts. Den är dock också viktig att ta hänsyn till framför allt vad gäller studenters, lärares och forskares möjligheter att resa mellan olika orter. Trots att avståndet mellan Sundsvall och Härnösand bara är ca 50 km, är det förhållandevis svårt att resa med buss eller tåg mellan campusen i de två orterna. Speciellt tidskrävande är det att ta sig mellan Östersund och Härnösand. Någon utvärdering av betydelsen av detta för ett ställningstagande till ovan angivna scenarier har inte gjorts inom ramen för denna utredning.

Avslutningsvis förordar utredaren att en noggrannare analys görs av scenarierna 3 och 4 när såväl hyresnivån som utförande i stort av tillkommande lokaler i Sundsvall är kända som beslut finns om den framtida organisationen av kärnverksamheterna inom den humanvetenskapliga fakulteten.

Tabell I MITTUNIVERSITETET Antal anställda per 1208

Naturvetenskap, teknik och medier

	Härnösand		Sundsvall		Örnsköldsvik		Östersund		Alla orter	
	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb
NMT			8,5	8,0					8,5	8,0
ITM	8,5	8,2	132	121,2			23	21,7	163,5	151,0
NAT	19	18,0	110	92,9	12	10,5			141,0	121,4
THU							55,8	47,3	55,8	47,3
Totalt	27,5	26,1	250,5	222,1	12	10,5	78,8	69,0	368,8	327,7

Humanvetenskap

	Härnösand		Sundsvall		Örnsköldsvik		Östersund		Alla orter	
	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb
HUV	5,50	3,82					6,5	6,00	12,0	9,8
HUM	44,0	39,28							44,0	39,3
IHV			64,0	55,18			76,0	60,74	140,0	115,9
SHV			34,0	30,82			125,0	105,75	159,0	136,6
SOA							41,0	36,23	41,0	36,2
UTV	53,2	47,85							53,2	47,9
Totalt	102,7	91,0	98	86,0	0	0,0	248,5	208,7	449,2	385,7

Bibliotek

	Härnösand		Sundsvall		Örnsköldsvik		Östersund		Alla orter	
	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb
BIBL	12,8	12,3	20	17,1			17	15,5	49,8	44,9

Förvaltning

	Härnösand		Sundsvall		Örnsköldsvik		Östersund		Alla orter	
	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb
REK			2	2,0			1,5	1,5	3,5	3,5
UK			16	15,6			14,5	13,5	30,5	29,1
EKO	4	4,0	6	5,4			3	3,0	13,0	12,4
CAMP	14	12,7	11	10,4			15,2	14,2	40,2	37,3
IT	8	7,8	11	10,4			15	15,0	34,0	33,2
PER	0,5	0,5	5	4,3			5	4,8	10,5	9,6
SAM			8,5	7,2			6,5	5,1	15,0	12,3
STU	4	4,0	22	20,7			9	8,1	35,0	32,8
Totalt	30,5	29,065	81,5	75,89	0	0	69,7	65,2	181,7	170,2

	Härnösand		Sundsvall		Örnsköldsvik		Östersund		Alla orter	
	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb	antal	årsarb
TOTALT	174	158,4	450	401,1	12	10,5	414	358,4	1049,5	928,4

Tabell II

Verksamheter aug 2012 vid Campus Härnösand

	UTV	HUM	ITM	NVD	HUV	Bibl.	Förv.	Sum
			Arkivrel.	Didaktik& energirel.		inkl.LRC		
Kvantitet utbildn (hst,2011):								
Campus	107	97	6	16				226
Distans	723	114	61	69				967
IT-distans	47	512	103	0				662
Totalt	877	723	170	84				1854
Antal personal:								
Prof.	3	5	1	2				11
Ulekt	16	11	4	2				33
Uadj	18	9	3	5				35
Övr lär/forsk	0	8		3				11
Doktorander	8	8	2	5				23
Bibliotekarier						5		5
T/A- och övrig personal	10	5	1	2	6	9	31	64
Tot. personal	55	46	11	19	6	14	31	182
Lokalyta (m2):								
Adm/kontor/övrigt	1440	1093	375	512	196	2047	1733	7396
Egna und.lokaler	1100	0	125	301	0	0	0	1526
Summa lokalyta	2540	1093	500	813	196	2047	1733	8922
Kostnader (tkr,2011) :								
Personal	34084	28030	5028	8990	3830	5400	???	85362
Lokaler Egna	5130	2159	1406	1632	394	4225	3482	18428
Lokaler Bokad und.	3735	1180	25	647	14	7	77	5685
Totalkostn.lokaler	8865	3339	1431	2279	408	4232	3559	24113

**Tabell III Sammanställning lokaler i
Härnösand**

Byggnad	Verksamhet	Avtalsslut	Storlek kvm	Årshyra 2012, tkr	Hyresvärd
Hus D	Gymnastik	2013-06-30	512	362	Klövern
Maskinhallen	Und	2013-06-30	400	400	Hsd kommun
Hus O	Undervisning	2013-12-31	2 409	2 611	Klövern
Hus S	Undervisning	2013-12-31	346	408	Klövern
Hus N	Undervisning	2013-12-31	1 942	1 702	Klövern
Hus P	Undervisning	2013-12-31	385	316	Klövern
Hus G (Smaragden)	Und	2013-12-31	1 134	1 118	Klövern
Hus F (Rubinen)	Und	2013-12-31	914	681	Klövern
Topazen C v. 3-5	Adm	2014-03-31	1 202	1 257	Klövern
Topazen C v. 2	Adm	2014-03-31	265	101	Klövern
Topazen F v. 3-4	Adm	2014-03-31	395	403	Klövern
Topazen B v. 0	Adm	2014-03-31	30	11	Klövern
Topazen B v. 3-4	Adm	2014-03-31	695	709	Klövern
Sambiblioteket	Bibl	2014-12-31	2 775	4 278	Hsd kommun
Maskinhallen	Und	2015-12-31	110	90	Hsd kommun
Villa Nybo	Und/adm	2016-01-31	573	631	Klövern
Topazen E v. 1-2	Adm	2016-03-31	387	146	Klövern
Topazen E v. 3-5	Adm	2016-03-31	2 463	2 513	Klövern
		Summa	16 937	17 737	